

TARİHTE OKUL MÜZELERİ¹

SCHOOL MUSEUM IN THE HISTORY

Seyit TAŞER²

Abstract

The concept of school museums rather than today a few centuries ago has value. In 1986, it was understood that the Ministry of National Education had prepared the "Guidelines for School Museums". But especially at the end of the XIX. century, the schools were examined school museums in various physical qualities of schools. It is concluded that the school museum is seen as a necessary element in any school. As educational institutions, schools have facilities such as laboratories, library, conference hall and other classes. In addition, the museum is expected to contribute to education. School museums will have a positive impact on the interest and relevance of social sciences. In this study, museums which introduce cultural heritage to young people will be analyzed in terms of status of schools. The concept of school museum will be evaluated in different dimensions.

Key Words: School Museums, History, Education, Social Sciences.

Özet

Okul müzeleri kavramına, Osmanlı Devleti yenileşme döneminde açılan yeni tarz eğitim kurumları kapsamında rastlanılmaktadır. Özellikle XIX. yüzyıl sonu, XX. yüzyıl başlarında okulların çeşitli fiziki nitelikleri içerisinde okul müzesinin olup olmadığı incelenmiştir. Bu inceleme ile, yakın tarihte herhangi bir okulda okul müzesinin gerekli bir unsur olarak görüldüğü sonucu çıkmaktadır. Bunun dışında günümüze doğru gelindiğinde, 1986 senesinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından "Okul Müzeleri Yönergesi" hazırlandığı anlaşılmaktadır. Eğitim kurumları olarak okulların sınıflar dışında laboratuvarları, kütüphanesi, konferans salonu gibi imkânları bulunmaktadır. Bunun yanında müzenin de eğitime katkı sağlaması beklenir. Okul müzeleri sosyal bilimlere olan ilgi ve alakayı da olumlu yönde etkileyecektir. Bu çalışmada kültürel mirası gençlere tanıtan müzelerin okullardaki durumu incelenecek, tarihten günümüze okul müzesi kavramı farklı boyutlarıyla değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Okul Müzeleri, Tarih, Eğitim, Sosyal Bilimler

¹ Bu çalışma İnglobe Kongresi IV'te (22-24 Kasım 2018) sunulmuş, tam metni yayınlanmış bildirinin genişletilmiş ve düzenlenmiş halidir.

² Doç.Dr.NEÜ, A.K.Eğitim Fakültesi

GİRİŞ

Müzelerin tarihi eskiçağlara kadar gitmektedir. Atina'da örneği olduğu gibi Hellenistik dönemde İskenderiye, Bergama, Antakya ve Roma gibi yerlerde de içerisinde kıymetli eşyaların olduğu müzelerin yapıldığı anlaşılmaktadır(Çal,2009,315).

Bunun yanında Anadolu'ya Türklerin gelişi ile birlikte de müzeciliğe örnek bazı gelişmeler yaşanmıştır. Örneğin Konya'da bir höyüğün etrafı surlarla çevrilerek müze görünümünü almıştır(Serbestoğlu,Açık,2013,159). Dolayısıyla eski dönemlerde günümüzdeki şekliyle bir müzeden bahsetmek zordur.

Osmanlı Devleti'nde ise Fatih Sultan Mehmed döneminde yaptırılan Topkapı Sarayı'nda, savaşlardan kalan bazı silahlar ile Hristiyanların bazı kutsal eserlerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunlar daha sonra Aya İrini Kilisesine taşınmıştır. XVIII. yüzyıl başlarında restore edilen kilise "Darul Eslaha" olarak isimlendirilirken 1746 senesinde Fethi Ahmet Paşa "Darül Eslaha" ve "Darül Asar-ı Atika" adıyla iki bölümlü bir müze oluşturmuştur. Bu dönem Osmanlı Devleti'nde müzeciliğin başlangıcı olarak görülür. XIX. asır ortalarında ise Yeniçeri elbiseleri "Elbise-i Atika" ismiyle sergilenmiştir. Halkın ziyaret edebilmesi ile ilgili olarak da 1868'de Müzehane'nin kurulduğuna işaret edilir (Çal,2009,317).

Amaç

Müzelerin eğitime sağlayacağı katkılar çeşitli başlıklar halinde sıralanabilir. Bunlardan biri öğrencide merak duygusunun artmasıdır. Öğrencide oluşacak ilgi ve alaka sınıf ortamına da taşınarak devam edebilir. Birinci el kaynaktan bilgi edinen gençlerin onları yorumlama gücü ile gözlem, akıl yürütme, tasnif, çıkarım yapma gibi becerileri de geliştirecektir. Müzelerin bu noktadaki amaçları da öğrencilerin yaptığı uygulamalar ile belirginleşmektedir. Bununla ilgili yapılan bir araştırmada müze ziyareti sonrası öğrenciler müzelerin amaçlarını şu şekilde sıralamıştır: Tarihi bilgi, kalıcı öğrenme, sergileme, kültür, tarihi ve kültürel gelişmişliği anlama, kültürün sürekliliği, tarihi yaşatma, tarihi eserleri koruma, geçmişle günümüzü kıyaslama şeklindedir (Üztemur,Dinç,Acun,2017:10,17).

Müzelerin sosyal alanda etkileri de bulunmaktadır. Bununla ilgili yapılan bir çalışmada sosyal alanda müzelerin rolüne ilişkin çok sayıda madde sıralanmıştır. Buna göre, müzelerin en önemli işlevi kültürel değer oluşturmaktır. Bunun yanında, tarih, kültür ve çevre bilinci kazandırmakta, topluma yön vermekte, halkın müzeyle ilgisini kurması suretiyle müze-toplum ilişkisini kuvvetlendirmektedir. Aynı zamanda toplumların birbirini tanımasını sağlayacaktır(Karadeniz,414,415). Müzelerin gerek eğitim gerekse toplumsal alandaki önemi bu ve sair ifadelerle değerlendirilebilir. Müzelerle ilgili belirtilen hususlar çerçevesinde yapılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Fakat okul müzeleri konusu yeterince üzerinde durulmayan ve çok fazla bilgi ve belge ile de karşılaşmayan bir mevzuudur. Bunun yanında okul müzeleri orada eğitim alan gençlerin belki de okula aidiyet duygusunu geliştirebilecek ve tarihi ve kültürel anlamda zenginleştirebilecek bir öneme sahiptir. Bu nedenle okul müzeleri konusunun tarihinin ve güncel durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada belge incelemesi ve tarama metodu uygulanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nden konuyla ilgili belgeler tespit edilmeye çalışılmış, bununla birlikte konuyla doğrudan ilgili belgelerin fazla olmadığı anlaşılmıştır. Aynı zamanda okul müzeleri hakkında yazılan tarihi gazete ve dergilerdeki makaleler tespit edilerek, bu makalelerde konuyla ilgili yazılar incelenmiştir. Bunun dışında ise yapılan çalışmalar daha çok konuyu güncel olarak ele almaktadır. Konuyu güncel olarak ele alan

çalışmaların sayısı da sınırlıdır. Bu makale veya eserlerdeki bilgilere de çalışmada değinilmiştir.

Bulgular

Çalışma kapsamında yürütülen araştırma ve incelemeler neticesinde Okul müzesi konusuna geçmişte veya XIX. asrın sonlarında, günümüzdeki ile kıyaslandığı zaman daha fazla önem verildiği gibi bir algı oluşmaktadır. O tarihlerde okulların fiziki nitelikleri üzerinde durulurken, laboratuvar, kütüphane gibi birimlerin yanı sıra okul müzesinin var olup olmadığının değerlendirmeye alınması önem taşır. Eğitim kurumlarının günümüzde bu konuya daha çok önem vermesi beklenebilir. Zira hem imkanlar geçmişle kıyaslanmayacak kadar gelişmiş durumdadır hem de okullarda tarihi sayılabilecek unsurlar zaman içerisinde artmıştır.

1.Geçmişten Günümüze Okul Müzeleri

Okul müzesi, herhangi bir mektepte tesis edilen bilhassa eğitim öğretim materyallerinin, okula ait evrak ve eşyanın sergilendiği özel alanlardır. Tarihte bu kapsamdaki müzelerin okullarda açılabilirdiği görülmektedir. Konuyla ilgili tarihten günümüze tespit edilebilen okul müzelerine ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-Geçmişten Günümüze Tespit Edilen Okul Müzesi Örnekleri

Okul	Tarih
Halkalı Ziraat Mektebi	1903
Robert Koleji	20. asrın başları
Arnavutköy Amerikan Koleji	20. asrın başları
Beyrut Amerikan Koleji	20. asrın başları
Konya, Kayseri Kudüs İdadi Mektepleri	20. asrın başları
Samsun Ticaret Meslek Lisesi	Yakın Dönem
S.Ü.Dış Hekimliği Fakültesi	Yakın Dönem
TED Ankara Koleji	2008

Tablodan anlaşılacağı üzere okul müzesi bulunan eğitim kurumları ile ilgili örnekler sınırlı sayıdadır. Tabii ki bunlar tespit edilenler, belki tek tek eğitim kurumları araştırılırsa örnekler çoğaltılabilir. Bunun yanı sıra tarihte okul müzesi bulunan eğitim kurumlarından bazılarında örneğin idadilerdeki okul müzeleri zaman içerisinde kaldırılmış da olabilir.

Müzeciliği bilen, eski eserleri tasnif edebilecek, kazılarda görev alabilecek gençlere ihtiyaç duyan Osmanlı Devleti bu amacını gerçekleştirmek üzere Müze-i Hümayun Mektebi kurmuştu. Mektep müzede olacak burada teorik eğitimler verilirken uygulamalar da yaptırılacaktır. Okulun nizamnamesi 1875 senesinde yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte okul tam anlamıyla eğitim faaliyetlerine başlayamadığı gibi o dönemde Sanayi-i Nefise Mektebi'nin açılması ile bu gelişme proje safhasında kalmıştı(Serbestoğlu,Açık,2013,163,164). Okul müzelerine ilişkin gerek arşiv belgelerinde gerekse eğitim tarihi ile ilgili bazı eserlerin içeriğinde çeşitli bilgilerle karşılaşılacaktır.

Uluslararası açıdan okul ve müze ilişkisi ise, müzelerin okullara ödünç materyaller vermesi ile başlamıştır. Müzelerin okullara ücretsiz olarak hizmet vermesiyle ilgili bilgiler de yine XIX. asır başlarına kadar gider. Eğitimdeki anlayış değişiklikleri ile birlikte okulların kütüphane ve laboratuvarlarının yanı sıra müzesinin de olması gerektiği anlaşılır. Hatta Amerika'da XIX. asrın sonlarında çocuk müzesi Brooklyn'de açılmış, daha sonraları bu konuda bilimsel etkinlikler yürütülmüştür(Akmehmet,Ödekan,2006,50,51).

Örneğin, 8 Temmuz 1319'da (21 Temmuz 1903) Halkalı Ziraat Mektebi'nde tedris edilmekte olan İlm-i Hikmet ve Hayvanat derslerinin uygulamadaki yerini gösterebilmek amacıyla oluşturulan mektep müzesinde mevcut alet ve edevatın eksikliklerin tamamlanması için maddi gereksinimler oluşmuştur. Bunun da belgeye yansıdığı görülür(BEO,2124,159290).

Diğer taraftan yabancı okulların İngiliz,Alman ve Amerikan kollejlerinin XIX.asır ortalarında İstanbul'da açılmaya başlandığı bilinir. Bunun yanısıra yine aynı dönemlerde Rum,Musevi ve Ermeni azınlık okullarında okulun bir bölümü müze için ayrılmıştı. Robert Koleji'nde, Arnavutköy Amerikan Koleji'nde, Beyrut Amerikan Koleji'nde okul müzeleri mevcuttu. Hatta Beyrut'taki okul müzesi daha sonra Önasya eserleri bakımından en önemli müze haline geldi. Bunlarda olduğu gibi, Konya, Kayseri, Kudüs vb. şehirlerde eğitim veren idadi mekteplerinde de eski eserlerin sergilendikleri bölümler bulunmaktaydı(Özkan,2004,69,70).

Eğitimde yeni ve Batı yaklaşımı kapsamında yaşanan değişimin II. Meşrutiyet döneminde daha yoğun bir şekilde hissedilmesi neticesinde Satı Bey'in girişimleri de okul müzesi ile ilgili gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Satı Bey Tedrisat-ı İbtidaiyye Mecmuası'nda yer alan ders numuneleri bölümünde ders levhaları ve silah müzesi konularına görsellerle birlikte yer vermiştir. Satı Bey'e (1326:38-39) göre özellikle okul müzesinin oluşturulmasında şöyle bir yol takip edilebilir: 1- Farklı ülkelerde kullanılan ders rahlelerinin, yazı tahtalarının, harita ve benzeri gibi mektebin başlıca numuneleri, 2- Bütün derslerde kullanılan levha alat ve numunelerin koleksiyonları, 3- Çeşitli ülkelerin maarif teşkilatına ve mektep tedrisatına ait nizamlar, talimatlar, programlar, raporlar, salnameler ve her türlü vesikalar, 4- Yine memalik-i muhtelifede mektep binaları ve mektep hayatını gösterir resim fotoğraflar, planlar ile mektep tezyinatı numuneleri veya örnekleri. (Adıgüzel,Öztürk,1999,74,75).

Okullarda denetim gerçekleştirilirken, okulun fiziki yapısının ele alındığı raporlar bulunmaktadır. Bu raporlara göre öncelikle okul binasının genel özellikleri kayıt altına alınmaktaydı. Binada bulunan sınıf ve kat sayısı ile binanın tamire ihtiyacının olup olmadığı belirtiliyordu. Okulun bahçesi, eğitim araç gereçleri de kaydedildikten sonra okul kütüphanesi ve müzesinin bulunup bulunmadığı da yine rapora not düşülmekteydi.

Cumhuriyetin ilk yıllarında da kurulan müzelerin sayısında artış olmasının yanında Okul Müzelerinin bir proje olarak ortaya çıktığı bilinmektedir(Çal,2009,329) Bu kapsamda değerlendirildiği zaman güncel haberlerden elde edilen bilgilere göre, günümüzde de okul müzesi kapsamında bazı örneklerin olduğu anlaşılmaktadır. Bununla ilgili bir haberde, Samsun Ticaret Meslek Lisesi'nin yüz senelik bir geçmişe sahip olduğu ve atmış yıldır kullanılan daktilo, sinema makinesi, hesap makineleri, teraziler ve plakların sergilenmesi maksadıyla bir müzenin açıldığı haberi verilmiştir(www.hurriyet.com.tr,2014).

1927 tarihinde Maarif Vekaleti Mektep Müzesi Rehberi'nde yer bulan talimatnamede okul müzesinin bakanlık binasının iki büyük salonunda kurulduğuna değinilmiştir. Aslında bir okul müzesi ve idaresi 1926'da kurulmuştur. Burada sergilenen materyaller şunlardır(Adıgüzel,Öztürk,1999,76):.

Tablo 2-Bir Okul Müzesinde Bulunabilecek Materyaller

Mektep eşyası ve mekteplerin teftiş sureti	Fizik ve kimya dersi aletleri
Mektepten evvelki eğitim vasıtaları	Teknoloji dersi örnekleri
Eşya dersleri aletleri ve malzemesi	Resim dersi ve bedii(estetik) terbiye araç gereçleri
Müşahede dersi, yurt bilgisi, hayat bilgisi dersleri araç gereçleri	Ev idaresi dersine ait vasıtalar

Coğrafya dersi aletleri	Oyun ve beden eğitimi ile ruhiyat tecrübeleri için aletler
Okuma-yazma ve konuşmaya ilişkin araç gereç	Çocuk bahçeleri, çocukları himaye yurtları
Hesap, hendese tarih dersi alet ve edevatı	Kız çocuklarına mahsus el işleri aletleri
Tabiat dersleri: (Antropoloji ve hıfzıssiha, hayvanat, nebatat, tabakat, madeniyat) numuneleri	

Bu konuyla ilgili daha güncel başka bir bilgi de İstanbul eczanesi ile ilgilidir. 19 Ekim 2018 tarihli habere göre, Atatürk'ün ilaçlarının da hazırlandığı İstanbul Eczanesi müzeye dönüştürüldü. Eczanenin bir asırlık bir geçmişi bulunmaktadır(www.yenisafak.com.tr.2018). Yine sağlık alanında olup, okul müzesi tarzında verilebilecek bir örnek de Selçuk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne aittir. Burada diş hekimliğinde tarihte kullanılan aletler, araç ve gereçler ile ilaç vb. maddeler yine fakültenin içerisinde hazırlanan bir bölümde sergilenmektedir.

1986 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Okul Müzesi Yönergesinden, Okul Müzesi kavramının içeriği daha net anlaşılmaktadır. Okul Müzesi, okulun kuruluşundan itibaren faaliyetleri ve tarihi gelişimi kapsamında araç, gereç, doküman, belge ve eşyaları toplayıp, koruyup, değerlendirmek şeklinde açıklanmaktadır. Her bir eğitim yılına ilişkin fotoğraf, belge veya eşyalardan örnekler toplanarak, arşivlenerek ve kronolojik olarak sıralanarak sergilenmektedir. Bunun yanında eğitimde emeği geçen idareci ve öğretmenlere ilişkin fotoğraf ve eserler de saklanmaktadır. Müzenin kurulabilmesi için öncelikle okulun ön hazırlık yapması gerekmektedir. Daha sonra Bakanlığa kurulacak müzeyle ilgili bilgiler verilmektedir. Bu müracaat değerlendirilmekte ve yeterli görülürse, Bünyesinde Kültür Varlığı Bulunan Okul Müzesi olarak isimlendirilmektedir. Müzenin bütün işlerinin bir plan çerçevesinde yürütülmesi müdürün sorumluluğundadır. Müzenin yıllık çalışma programının hazırlanması, müze personelinin görevlendirilmesi, müzeye ait eserlerin korunması da müdürün görevlerindedir (MEB,1986).

Buraya kadar verilen örnekler gerek Osmanlı Devleti son dönemlerinde gerekse Cumhuriyetin ilk yıllarında ve günümüzde okul müzelerine ilişkindir. Yani bir eğitim kurumunda müzenin tesis edilmesi şeklindedir. Bunun farklı bir tarzda uygulanışını da yine tarihten bir örnekle görmekteyiz. Bu örnekte de müzenin içerisinde eğitim verilmesi planlanmıştır. Bir nevi işbaşında eğitim gibi düşünülebilir.

Özel okullar içerisinde ise Ankara TED Koleji'nin 2008 senesinde kurulmuş bir okul müzesi olduğu anlaşılır. Okulun internet sitesinde verilen bilgiye göre müzede okul binasının bir maketi bulunmaktadır. Fotoğraflar vardır. Bunun yanı sıra galerilerde, geçmişten günümüze okul, etkinlik, öğretmen, öğrenci fotoğrafları, temsili sınıf, önemli tarihi vesikalar, diplomalar, belgeler, ders ve büro aletleri, müzik aletleri, el yazması notalar, yaklaşık 30 bin mezunun yıllık fotoğraflar bulunmaktadır(kulturportali.gov.tr).

2. Tarihte Okul Müzelerinin Eğitimdeki Yeri

Eğitime yaklaşım tarzı itibarıyla yaşanan değişimler sonucunda müzelerin eğitimdeki öneminde de farkındalık artmıştır. Klasik eğitim anlayışında temel bilgilerin anlatım ve soru-cevap gibi belli yöntemlerle öğrencilere aktarılması söz konusu idi. Eğitim biliminde yaşanan gelişmelerin ardından çocuğun ilgisi, kendi kendine öğrenmeye yönlendirilmesi maddeleri kapsamında materyallerin önemi de çocuğun kendi kendine

iş görmesi ve deneyim sağlaması ile uygulanmaya çalışılmaktadır (Adıgüzel, Öztürk,1999,73).

Müze, tarihe hayat verebilecek bir niteliğe sahiptir. Müzeler aslında farklı kültür ve çağlardan insanlarla bağlantı kurmaktadır. Müzelerde sadece materyalin kendisi bulunmayabilir. Slayt gösterileri, filmler, fotoğraf ve metinlerle de desteklenir. Tarihte yaşanmış ve biraz karmaşık gelen bazı konular olabilmektedir. Kullanılan modeller yoluyla tarihte yaşanan bir sahneyi göz önüne getirerek somutlaştırmak da mümkün olabilmektedir (Seidel,1999, 14-15). Okul müzelerinin tarih eğitimine katkıları konusu ele alınmış olmakla birlikte okul müzelerinin eğitimdeki yerinin tarihsel çerçevede içerisinde yeterince değerlendirilmemiş olduğu söylenebilir.

Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı konusunda tarihten örnekler verilebilir. Eğitimde çeşitli kademelerde idarecilik görevi yapmış, Darülmualimin’de müdür olarak görev yapmış olan Satı Bey, müzeleri canlı bir Osmanlı tarihi dershanesi olarak tanımlamıştır. Müzeleri ziyaret eden öğrenciler de ders esnasında öğrenecekleri bazı bilgilerle ilk defa karşılaşmamış olacaktırlar. Müzelerin eğitim öğretim materyalleri de sergileyerek eğitim amaçlı olarak değerlendirilebileceği görüşündedir. Satı Bey’e göre müzeler öğrenci ve öğretmenlerin şevk ve gayretini artıracak ve okullar için rehber olacaktır. Satı Bey, tarihi ve kültürel zenginliklerimize rağmen müzeciliğin gelişmediğini ve hatta bazılarının Avrupa’da çeşitli müzelerde sergilendiğini belirtmiştir (Taşer, 2011,179-181).

Satı Bey müzelerin eğitim amaçlı olarak kullanılmasını gerektiğine vurgu yaparken aynı zamanda okul müzeleri kavramı içeriğine de değinmiştir. Bu tür müzeler için çok fazla masrafa ihtiyaç duyulmayacağına işaret ederek, mekteplere ait ders defterleri silsileleri, vesikalar, eşya ve kitaplar toplanarak müzelerin vücut bulmasını sağlanabilecektir(Taşer,2011,212).

Müzelerin eğitim amacıyla değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Fakat burada daha etkili sonuçlar oluşabilmesi için bazı hususlara dikkat edilmesi gerekebilir. Mesela müze ziyaretlerinin iyi planlanması gerekmektedir. Öğretmenlerin müzeyi daha önce ziyaret etmiş ve bu konuda tecrübeli olması da sağlanacak katkıyı etkileyecektir. Öğrenciler de ziyaret öncesi genel olarak bilgilendirilmelidirler. Tabi ki ders içeriği ile müze ziyaretinin ilgili olması da gerekmektedir(Aktekin, 2008,109,110).

XIX. asrın ikinci yarısından sonra müzeler, toplumun eğitilmesi için gerekli kurumlar arasında yer aldı. Müzeler yoluyla halkın kendi kendini eğitmesi, adeta okul gibi bir misyon teşkil etmesi söz konusu oldu. Bu süreçte ise okullar daha hızlı bir ilerleme kaydetti. Müzelerin eğitim rolü de değişime uğrayarak daha çok insanların tarihe olan meraklarının giderilmesi ve hoş vakit geçirilmesi maksadıyla gidilen yerler oldu (Keskin, Kaplan,2012:96)

Müzelerden eğitimde yararlanılması konusunda müze-okul işbirliğini geliştirecek projelerden yararlanılarak bunlara daha fazla önem verilmektedir. Müze ile ilgili derslerin de müfredatlarda daha fazla oranda yer bulmaya başladığı ki özellikle üniversitelerde bazı bölümlerde bu konuda dersler verilmektedir. Müzeler bir taraftan yaygın eğitim kurumu gibi de algılanmaktadır. Müzenin önemli bir eğitim aracı olduğuna ilişkin önemli bir kaynak XVIII.asrın başlarında kaleme alınan “Museographia”dır. Fakat bilhassa Fransız İhtilali sonrasında müzenin eğitim yönü daha ön plana çıkmaya başlamıştır.2000’li yıllarda ise eleştirel düşünme, bilgi sentezi, yenilikçilik gibi olgularla birlikte müze eğitiminde gelişmeler olmuştur(Özmen, 2018,301-313).

Müzeler kitapların ve derslerin belki de somut olarak ortaya koyamadığı nesnelere arasındaki bağları göstermektedir. Bu şekilde iletişim ve bilgi aktarım kurumları olarak bilinir. Böylece gözlem, izleme mantıklı sürekliliği algılama ile karşılaştırma

yollarını öğretebilir. Düşünceyi geliştirir, beğeni duygusunu geliştirerek bir deneyim sunar(Şar ev Sağkol, 2013,85).

Müzeler eğitimin niteliğinin artırılmasında önem taşır. Bilhassa okul müzeleri bilginin yaparak yaşayarak öğrenilmesine ve kalıcı olmasına yardımcı olur. Geçmiş öğrenmelerden de yararlanılarak karşılaşılan yeni bilgileri öğretmenin de desteği ile anlamlandırma ve yorumlama yapabilirler. Anlaşılması güç olan konuların daha kolay idrak edilmesi söz konusu olabilir. Öğrencilerin bildiklerini uygulamalarına izin verilmesi de müzenin eğitime katkıları arasındadır (Özgül, Cömert, 2018, 1192, 1193)

Sonuç

Okul müzelerinin eğitimdeki yeri gerek tarihi bilinç sağlama açısından gerekse okulda eğitim gören öğrencilerin kendi eğitim kurumları ile ilgili somut bir takım materyalleri görebilme imkânı sağlamasından dolayı önem taşır. Bu durum gençlerin okuma isteğine de olumlu katkılar sağlar. Zira tarihte eğitim gören talebelerin imkânları yani kalem, defter, cetvel, sıra, tahta vb. daha birçok unsur görülmek suretiyle buradan ders çıkartılarak, günümüzdeki imkânlarla karşılaştırılması suretiyle daha iyi işler başarılabilme konusunda öğrencilere azim ve kararlılık duygularını kazandırır.

Eğitim öğretim sürecinde çok farklı öğretim teknikleri uygulanagelmektedir. Bunlardan bazıları ise hem vakit açısından hem de uygulama bakımından zorluklar içerebilir. Örneğin, gezi gözlem metodu kapsamında yapılacak incelemeler için izin alınması planlama yapılması gibi çeşitli hazırlıklar gerekmektedir. Okul müzesi ise öğrencilerde müze kavramı ve önemine ilişkin temel becerileri elde etme konusunda yardımcı olur. Okulda okulla ilgili tarihi ve kıymetli eşyaların sergilenmesi ile öğrencilerde müze konusunda ön bilgiler elde edilir. Böylece şehirde veya diğer merkezlerde yer alan müzeleri de gezmek maksadıyla ilgisi artacaktır. Okul müzesinin gerek öğrencilere, gerek öğretmen, idareci ve velilere katacağı olumlu etkiler göz önüne alınmalıdır.

Müze gezileri, müzede eğitim vb. uygulamalar dışında okul müzeleri ile ilgili somut bir takım örneklerin gerek tarihte gerekse günümüzde oldukça az sayıda olduğu görülmüştür. Okul müzelerinde o okulun tarihinde kullanılan her türlü materyallerin yer bulabildiği anlaşılmıştır. Günümüzde de okul müzeleri ile ilgili yönergenin yani konunun teorik çerçevesiyle ilgili hususların mevzuatta var olduğu bilinmektedir. Fakat okul müzesi kavramı ile ilgili hususların uygulamada çok fazla karşılığı yoktur.

Kaynakça

Arşiv

Başbakanlık Osmanlı Arşivi(BOA), BEO,2124,159290.

Diğer Eserler

Adıgüzel,H.Ömer,Öztürk Faruk(1999), Türk Eğitim Düşüncesinde Okul Müzesinden Müze Pedagojisine Değişim, Eğitim ve Bilim/Education and Science, Cilt/Vol. 14, Sayı/No: 114, Ekim/October,73-81.

Akmehmet, Kadriye Tezcan, Ödekan,Ayla(2006), Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi, İTÜ Sosyal Bilimler Dergisi, cilt:3, sayı:1, 47-58.

Aktekin, Semih(2008), Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 9, Sayı 2, ss.103-111.

Çal,Halit(2009),Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Müzeler, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 7(14),ss.315-333.

Karadeniz, Ceren, Müzenin Toplumsal İşlevleri Bağlamında Türkiye'deki Devlet Müzeleri İle Özel Müzelerde Çalışan Uzmanların Kültürel Çeşitlilik Ve Müzenin

- Ulaşılabilirliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,7(35).
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Müzeleri Yönergesi(1986).
- Keskin, Sevgi Coşkun, Kaplan Engin(2012) “Sosyal Bilgiler ve Tarih Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Oyuncak Müzeleri”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11-41.
- Özgül Dilek, Cömert Melike(2018), Öğrencilerin Kurdukları Doğa Tarihi Okul Müzesine İlişkin Öğrenci, Öğretmen, Okul Yöneticisi Ve Eğitim Denetmenlerinin Görüşleri, Turkish Studies,13(27).
- Özmen, Seher Selin, “Müze Eğitiminin Gelişimi”, Humanitas,6(11), 301-324.
- Özkan, Süleyman (2004),“Osmanlı Devletinde Eski Eser Koleksiyonculuğu”, Tarih İncelemeleri Dergisi, 19/2, Aralık 2004, s. 65-86.
- Seidel, Stefan,Hudson Kenneth(1999), Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik, Çev.Bahri Ata, Yay.Haz.Bekir Onur,Ankara Üniversitesi Müze Eğitimi Anabilim Dalı Yay.,Ankara.
- Serbestoğlu,İbrahim,Turan Açık(2013), Osmanlı Devleti’nde Modern Bir Okul Projesi: Müze-i Hümayûn Mektebi,Akademik Bakış,6(12),ss.157-172.
- Şar Evren, Sağkol Tuna (2013), Eğitim Fakültelerinde Müze Eğitimi Dersi Gerekliliği Üzerine,Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:20(2),83-90.
- Taşer, Seyit(2011), Son Dönem Osmanlı Aydınlarının Eğitim Meseleleri Hakkında Görüşleri, Eğitim Kitabevi,Konya.
- Üztemur, Servet, Erkan Dinç, İsmail Acun, Müze ve Tarihi Mekân Uygulamalarının 7. Sınıf Öğrencilerinin Müze ve Tarihi Mekân Algılarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması, Gelecek Vizyonlar Dergisi 1(1): 2017,ss. 9-20.

İnternet Alıntıları

- [https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/ankara/gezilecekyer/ted-ankara-kolej-okul-muzes\(18.11.2019\)](https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/ankara/gezilecekyer/ted-ankara-kolej-okul-muzes(18.11.2019))
- <http://www.hurriyet.com.tr/samsunda-okulun-60-yillik-esyalari-muzede-sergilendi-37013813>
- <https://www.yenisafak.com/hayat/asirlik-istanbul-eczanesi-muze-oldu-3403157>